

mg 2677

AUÉ

SUPLEMENT SETMANAU DETH DIARI AVUI

DISSABTE
21 DE SETEME
DE 2002
N. 29

GEDOC
DIPOSIT
Ejina

Signen un acòrd tà potenciar er ensenhament dera Ostalaria en Aran Disparières institucions araneses s'amassen entà amiar era iniciatiua

Er acòrd se signèc ena sedença deth Conselh Generau d'Aran entre es disparières institucions araneses.

V. GARCIA

Victòria Garcia
VIELHA

Era Escòla d'Ostalaria dera Val d'Aran, eth Conselh Generau d'Aran, Torisme Val d'Aran e empresaris deth sector signèren dimèrcles un acòrd entà impulsar er ensenhament des professions restacades tamb era ostalaria ena Val d'Aran. Eth motiu peth quau es institucions araneses s'an amassat entà signar aguest acòrd ei pr'amor d'impulsar centres com era Escòla

d'Ostalaria de Les, qu'a coma objectiu primordiau era formacion des sòns estudiants laguens der encastre dera restauracion e gastronomia. Aguest centre a de besonh recuperar era matriculacion

d'escolans que s'a vist amendrida enes darrèri cors. Eth prumèr pas entà poder seguir entà deuant ei eth compromís dera administracion, des institucions e empresaris ostalèrs dera Val

d'Aran. Atau se poirà garantir ua contunhitat e evolucion dera madeisha. Torisme Val d'Aran, pera sua part, ajudarà a promocionar-la a nivèu nacionau e internacionau a trauèrs de hèires, jornades

informatiues e d'aites faïçons de promocion. Es empresaris colaboradors vòlen qu'aguesta Escòla age un prestigi laguens d'Aran. Era participacion deth Conselh Generau servirà entà dar supòrt ara Escòla, atau coma tà balhar es titulacions as escolans. Damb

**Eth Conselh
balharà
titulacions a
toti es
escolans
matriculats
ena Escòla**

aguest acòrd se vò resòlver eth problèma de manca de personau laborau ben qualificat qu'a eth país e atau formar part dera marca de qualitat d'Aran. Era aportacion economica annau de cadua des parts serà de 7400 èuros per part deth Conselh, Torisme Val d'Aran n'aportarà 1.200 e 600 èuros cadun des empresaris. Segontes eth Sindic d'Aran, Carlos Barrera, "enguan s'a agranit eth numerò de matriculats ena Escòla de manèra significativa".

Aguesta setmana en

AUÉ

**Urbanisme
aprovarà aguest
mes eth plan
parciau dera
casèrna militar**

**Es ecologistes
d'Ipcena
denonciaràn a
Baquèira se non
arturen es òbres**

Urbanisme apròve aguest mes eth plan parciau dera casèrna militar

Era zòna urbanizabla gesserà a subasta per uns 3 milions d'èuros e inclodís era adequacion de tota era part publica

Redaccion
Vielha (Castièro)

Eth pròplèu 25 de seteme ei prevista era aprobacion deth plan parciau d'urbanisme elaborat per Ajuntament de Vielha ena zòna dera antiga casèrna militar. Era finca, que se tròbe ubicada ena avenguda Pas d'Arrò de Vielha, se

Gerència d'Infrastructures e Equipaments dera Defensa (èster autonòm a qui eth Ministèri de Defensa delègue eth sòn patrimòni entà qu'aguest lo aufrisque entara sua posteriora venta) e qu'aguest madeish auesse aprovat era prepausa. Plan lèu eth Ministèri de Defensa treirà a

subasta, per uns 3 milions d'èuros, era zòna urbanizabla damb era condicion que s'urbanize tanben era zòna publica qu'acuelh eth projècte der ajuntament. Açò vò dider qu'eth guanhador dera subasta serà obligat a urbanizar tota era zòna anèxa as 3025 mètres quarrats subastats.

Es 3.025 mètres quarrats urbanizables son deth Ministèri

compause d'un totau de 26.000 mètres quarrats des quaus sonque 3.025 seràn urbanizables, en tot qu'es auti seràn de domeni public. Segontes eth plan parciau presentat per Ajuntament de Vielha, en aguesti 23.000 mètres quarrats se i bastirà ua zòna verda d'uns 15.550 mètres quarrats, ua plaça publica de 302, ua auta d'equipaments, tanben de 3.025 mètres quarrats, e un passeg fluviau d'uns 1.600 mètres quarrats. Er autrejament dera zòna dera casèrna militar de Vielha siguec concedit eth passat mes de junh ar Ajuntament de Vielha-Mijaran, dempús qu'aguest presentèsse eth plan parciau ara

Vista parciau dera antiga casèrna militar de Vielha

Brèus

Reformen era C-28 ath sòn pas per Vielha

■ Eth Departament de Politica Territorial e Òbres Publiques dera Generalitat damb era colaboracion der Ajuntament de Vielha e Mijaran inicièren, eth passat deluns, es òbres de reforma dera carretèra C-28 ath sòn pas peth nuclèu urban de Vielha.

Aguestes actuacions consistiren en engondronar tota era C-28, des dera prumèra redona de Vielha enquiara termièra damb Betren; era ampliacion des trepaders en 50 cm d'amplada ena zòna que va des deth Pònt der arriu Nere enquiath crotze der Espitau; era installacion de toti es servicis: eth gas, eth hilat d'aigües, eth hilat de desaigües, era resenhalizacion de toti es airaus de carga e descarga e des passi de pedanhs son quauques ues des actuacions hètes damb aguesta òbra.

Segontes eth còsso der Ajuntament de Vielha, Joan Riu, "aguestes òbres seràn finalizadas apuprètz en ua setmana".

Es òbres provòquen qu'eth transit ena poblacion de Vielha sigue restringit entàs veïculs qu'agen d'accedir ar Espitau.

Inauguren ua exposicion d'escultures araneses en Lhèida

■ Eth passat 12 de seteme s'inaugurèc, enes Servicis Territoriaus de Lhèida plaçadi en Rambla Aragó, era exposicion d'escultures araneses titolada "Hemna-Òme".

Era mòstra elaborada pera artista Glòria Corona ei ua reflexion sus es òmes e es hemnes.

En aguesta exposicion i participèren eth Coordinador Territorial de Cultura en Lhèida, Franscesc Vidal, e eth Sindic d'Aran, Carlos Barrera. Era Delegacion de Cultura de Lhèida acuelherà enqui prumèrs d'octobre era exposicion.

Agenda

GASTRONOMIA

■ Tresau edicion dera Mòstra Gastronomic de codina Aranesa. Mès informacion en 973 640 110

Aguesta dimenjada:
Restaurant Eth Taro
Rest. Joan Canejan
Restaurant Eth Cabilac
Rest. Fonda d'en Pep
Restaurant Casa Juliana

Arties

■ Prumèr "Aplec deth Bolet" ena localitat d'Arties, era dimenjada deth 21 e 22 de seteme. Mès informacion en 973 645 430.

CULTURA

Vielha

■ Clases d'Aranés dera OFEA.
A compdar deth 15

d'octobre e enquia eth mes de mai, toti es dimars de 18 a 20 ores, en IES d'Aran.

Eth cors aurà ua durada de 60 ores.

Preinscripcion deth 13 de seteme enquiath 4 d'octobre.

Mès informacion en 973 640 092.

Maitins de 8 a 15 ores

Barcelona

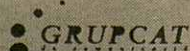
■ Clases d'Aranés en Barcelona

A compdar deth 15 d'octobre, toti es dimars de 19 a 21 ores.

Inscripcions en 973 640 092.

EDITE: PREMSA CATALANA S.A.
ELABORACIÓN: GRUPCAT
publicitat@grupcat.com

Servicis

CONSELH GENERAL	973 64 18 01
OFEA (FOMENT ARANÉS)	973 64 00 92
TORISME VAL D'ARAN	973 64 06 88
MOSSOS D'ESQUADRA	973 64 09 72
GUARDIA CIVIL	973 64 00 05
POMPIÈRS D'ARAN	973 64 00 80
ESPITALI VAL D'ARAN	973 64 00 06
BAQUEIRA BERET	973 63 90 00
BURÈU TORISME VIELHA	973 64 01 10
CORRÈUS	973 64 09 12
NOTARIA	973 64 00 10
RECAPTACION IMPÒSTI	973 64 02 78
MUSÈU D'ARAN	973 64 18 15
AUÉ (REDACCION)	973 64 30 51
GREMI D'HOSTALERIA	973 64 06 01
LORDÈRES	973 64 18 01

CASTIÈRO

Naua oficina entà poder informar ath consumidor

Redaccion
VIELHA

Eth Conselh Generau d'Aran metec en foncionament eth passat mes de junhsèga era Oficina d'Informacion ath Consumidor entà informar a toti es consumidors sus es sòns drets e déuers, e tanben, tà informar e assessorar as empresaris sus matèria de consum. Era tramitacion de denúncias e

Un trailer informarà sus era seguretat en larèr

reclamacions per part des consumidors, inspeccions sus politica de mercat, mediacion enter empresari e er usatgèr entà sajar d'arribar a acòrds amistosi e era tramitacion d'arbitratges de consum son toti es servicis qu'aufris aguest nau Departament deth Conselh Generau.

Eth convèni de colaboracion entara coordinacion des actuacions en matèria de consum se signèc eth passat 10 de mai enter eth Departament d'Indústria e Torisme de Catalonha e eth Conselh. A prumèrs d'octobre se desplaçarà entà Aran un "trailer" de seguretat en larèr. Aguesta serà era prumèra actuacion prevista pera Oficina de Consum deth Conselh.

PALLARS

Era estacion d'esquí de Baquèira Beret a previst méter en foncionament pendent aguesta sason es nau remontadors deth Pallars.

Ipcena denonciarà a Baquèira se comence es òbres dera ampliacion
Segontes Ipcena, Baquèira non a es permisi ne dera ACA ne dera CHE entà bastir es òbres d'ampliacion

Redaccion
Alt Àneu

Era organizacion ecologista Ipcena anoncièc, eth passat dimars, qu'er inici (per part dera estacion d'esquí Baquèira Beret) de quinsevolh tipe d'òbra ena montanha entà ampliar eth domeni esquiable tara zòna deth Pallars Sobirà serà denonciat deuant dera Fiscalia.

D'un aute biais, Ipcena higeç qu'a sollicitat ar Ajuntament der Alt Àneu, municipi a on se plaçaràn es naues installacions, era anulacion der acòrd deth plen deth passat dia 5 de seteme a on se concedie era licéncia d'òbres ara estacion Baquèira Beret. Eth collectiu Ipcena insistís en qu'eth bastiment des telesères dera Peüllà e deth Cap deth Pòrt non a es autorizacions de besonh ne per

part dera Agéncia Catalana dera Aigua (ACA), ne tanpòc dera Confederación Hidroelèctrica del Ebro (CHE). Segontes era organizacion ecologista, en cas qu'eth consistòri non volgue anullar era licéncia d'òbres e que non destorbe er inici de quinsevolh trabalh en parçan, aguesta denonciarà ara empresa iuernau Baquèira Beret deuant deth fiscau en tot allegar auer

cometut un presumpte delictè de prevaricacion. D'un aute biais, Baquèira dispaue enquiath mes de deseme entà amiar un projecte qu'elaborèc er an 1996 e que demorèc bloquejat pera oposicion des ecologistes. Aguest projecte contemple ua expansion der airau d'esquí entath Pallars. Eth projecte tanben prevè bastir 17 pistes e ua detzea de remontadors.

Eth Conselhèr de Politica Territorial, Felip Puig, visitèc ager era Val d'Aran entà participar enes debats sus era governabilitat ena montanha celebradi en Betren tamb motiu der An Internacionau des Montanhes

ARTIES E GARÒS

Presenten en Arties un libre sus entrevistes a persones araneses

Redaccion
Arties

Eth passat dimèrcles, ena glèisa de Sant Joan d'Arties, se presentèc eth libre "Hè un arramat d'ans". Aguest libre siguec elaborat per un corròp d'alumnes deth cors "nivèu C" d'aranés entà mielhorar es sòns coneishements. Era òbra recuelh dètz-e-sèt entrevistes a diuerses personas deth país es

quaus conden istòries e viuéncies d'un aute temps. Tanben se passèc era pellicula de lenga gascona "Er Orsalhèr" deth director Jean Fléchet. Era pellicula explique es testimonis de gascons e trobadors deth sègle XIX. Ar acte i assistic era Conselhèra de Cultura, Mercedes Delaurens, era quau arregraic a toti es participaires era sua contribucion ara lengua.

ara que i èm

Jusèp Lois Sans

Ne Espanha ne França

M'an comentat bèth viatge qu'es mèns articles se referissen a França coma represor des minories e que poderia criticar ar Estat Espanhòu que bona falta li hè. Es minories lingüistiques (e nacionaus) de França an daurit un procès contra eth Govèrn entà que ratifique era Carta Europèa des Lengües Minorizadas.

Es diuèrsi govèrns (dretes e quèrres) dèishen clar que d'aquerò ne parlar-ne, qu'era lengua que cau protegir ei eth francès, qu'ei menaçada enfront der anglés e qu'as lengües minorizadas n'i a pro damb ua proteccion a nivèu de folclòre.

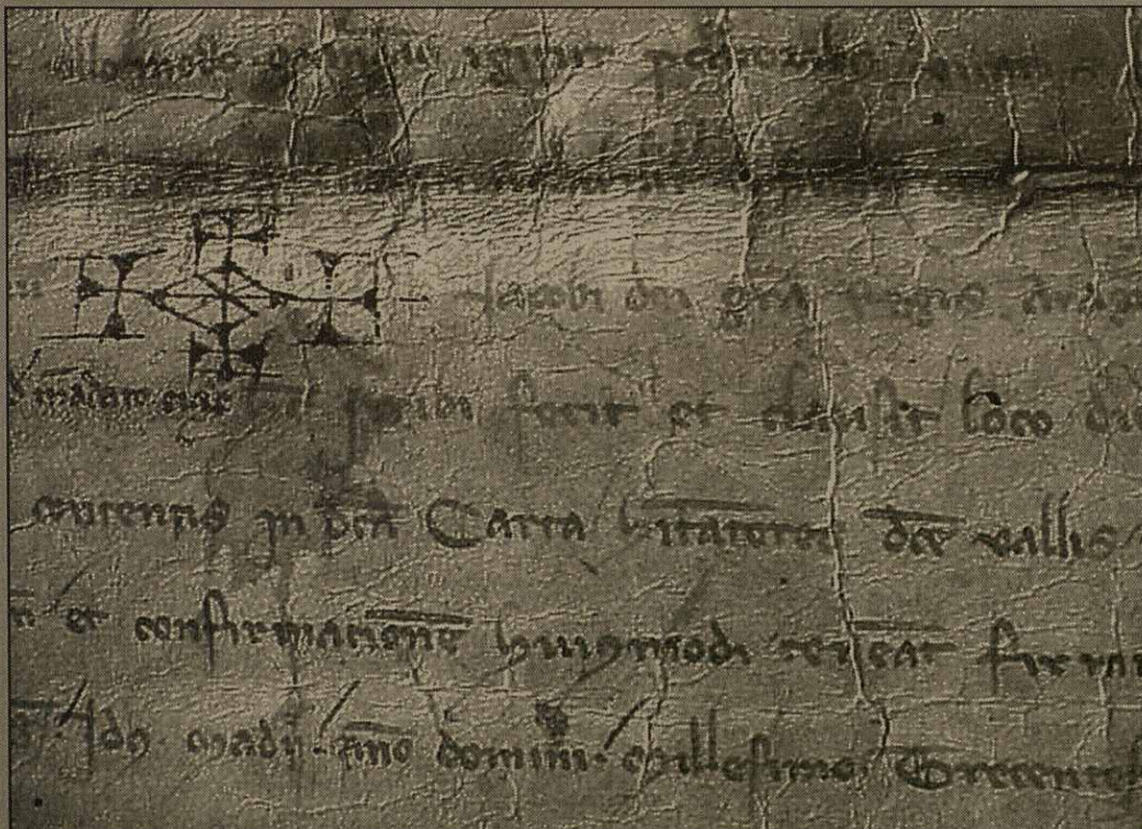
Espanha, per contra, signèc era carta des prumèrs e hè un an se i ratifiquèc, çò que vò dèder que pren responsabilitats ena proteccion des minories lingüistiques en tot fomalizar un document qu'ei en un nivèu superior ara Constitucion, donques qu'ei un tractat internacionau ratificat peth Senat e peth Congrès des Deputats.

Er Estat Espanhòu vò ua proteccion dirècta as lengües des autonòmies, ath bable e ar aranés. Açò non incremente es mesures de proteccion que ja se vien realizant en Catalonha (motiu peth qu'era ratificacion a passat inadvertida), mès place era proteccion en un marc juridic superior que permet interpretacions mès amples.

En cas der aranés, e sonque coma exemple, da supòrt juridic as relacions que pogam mantier damb era rèsta des occitans. Es relacions intercomunitàries son emparades per Estat. Ara cau que i dedique sòs.

Non sò espanholiste (sonque me faltarie aquerò!), mès s'Occitània non pòt suberviuer ei er Estat Francés qui n'a eth tòrt.

ARXIU ISTÒRIC D'ARRÒS

En arxiu istòric Generau d'Aran en Arròs se i trape depausada, era Querimònia que date deth sègle XIV

Era Querimònia, es nòsti drets e es nòsti déuers

Era Querimònia a un abantes e un dempús, sens dubte. Aguesta Carta Magna ère er amàs de privilègis que Jaime II autregèc as aranesi en 1313 pr'amor dera especiau situacion qu'auie era Val d'Aran pendent era monarquia francesa. Açò hec qu'aguesta sagèsse d'aucupar Aran a compdar dera fin deth sègle XIII. Dempús d'ua seria de hèts istorics s'arribèc a signar, en 1298, eth convèni d'Argelès entre Felip eth Bèth de França e Jaume II de Catalonha-Aragon, en quau se determinèc qu'era Val passèsse provisionaument a un domeni sobiran neutrau, en aguest cas a Jaime II de Malhòrca. Coma qu'es negociacions entre es monarques francesi e catalanoaragonesi non prosperauen, en 1312 s'obtiec eth nomentament d'ua comission mixta formada per compromissaris francesi e catalanoaragonesi e eth resultat d'aguesta comission siguec era devolucion d'Aran ath rei Jaume II.

Eth 25 de junhsèga de 1313 es còsols des

Victòria Garcia
Arròs (Lairissa)

En 1313 Jaume II
balhe a Aran eth
conjunt de privilègis
nomentat "Era
Querimònia",
vertadèra Carta
Magna ratificada pes
reis enquia Ferran VII

poblacions araneses s'amassèren entà escuelher e dar instruccions ara Deputacion (institucion que se n'encuedaue de

balhar fidelitat ath rei) entà que supliquèsse ath rei era confirmacion des sòns furs, privilègis e libertats. Jaume II siguec reconeishut coma Rei en agost deth maideish an pes integrants dera Deputacion e autregèc era Querimònia des de Lhèida eth 23 d'agost. En aguest document s'amassen determinats drets consuetudinaris entàs aranesi, acceptats o modificats peth monarca. Era Querimònia reconeishie eth regim economic familiar dera Mieja Guadanheria, eth retracte gentilici nomentat Torneria, ath delà les concedie franqueses per donacions, dòts, successions.... En Aran èren liures de tota servitud reiau, carga o imposicion exceptat deth tribut Fogatge (pagauen un sextèrc de blat annau per casa). Eth privilègi dera Querimònia siguec confirmat per força Reis, des d'Alfons IV (1328) enquia Ferran VII (1817). Ena actualitat non dispasam d'ua Querimònia pròpriament dita totun era Lei d'Aran, Lei 16/1990, mos ampare.

DAMB ERA COLLABORACION DETH DEPARTAMENT DE PRESIDÈNCIA DERA GENERALITAT
DE CATALUNYA E DETH CONSELH GENERAU D'ARAN

